

۵

آشنائی با مشرک

(تفسیر سورہ ہامی، صافات، دخان، جاثیہ، فتح، قمر)

مفتکشید
استاد مرقی مطہری

مطهری، مرتضی، ۱۲۹۸-۱۳۵۸.

آشنایی با قرآن (تفسیر سوره‌های زخرف، دخان، جاثیه، فتح، قمر) مرتضی مطهری.
- تهران: صدرا

ISBN 978 - 964 - 5600 - 32 - 5 (دوره):

ج. فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیفا.

ISBN 978 - 964 - 5600 - 62 - 2 (چاپ سیزدهم: ۱۳۸۹). ۲۷۰۰۰ ریال: ۲ - ۵

۱. تفاسیر شیعه - قرن ۱۴، ۲. قرآن - تحقیق، الف. عنوان.

۲۹۷/۱۷۹

BP ۹۸ / م ۵۸۳۱۵

ی ۱۳۰۰

۱۰۰۵ - ۷۲ م ۵۵۵

کتابخانه ملی ایران

انتشارات صدرا

آشنایی با قرآن (۵)

اثر: متفکر شهید استاد مرتضی مطهری

چاپ سیزدهم: اسفند ۱۳۸۹ مطابق ربیع‌الاول ۱۴۳۲

تعداد: ۵۰۰۰ نسخه

بها: ۲۷۰۰۰ ریال

حروفچینی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ فجر (۱۳۹۵/۱۰)، تلفن: ۳۳۱۱۹۷۹۶

ناشر: انتشارات صدرا (با کسب اجازه از شورای نظارت بر نشر آثار استاد شهید)

کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص ناشر است.

● تهران: شعبه ۱: خیابان ناصرخسرو، مقابل دارالفنون، کوچه دکتر مسعود، تلفن: ۳۳۹۱۵۱۳۰، دورنگار: ۳۳۱۱۹۷۹۶

شعبه ۲: خیابان انقلاب، بین خیابانهای دانشگاه و ابوریحان، پلاک ۱۱۶۴ - تلفن: ۶۶۴۶۱۰۸۶ و ۶۶۹۶۱۶۴۵

شعبه ۳: خیابان پاسداران - خیابان گل نیسی - خیابان ناطق نوری (از مرده) - بوستان کتاب - تلفن و دورنگار: ۲۲۸۵۲۴۸۹

● قم: خیابان ارم، تلفن: ۷۷۴۱۵۲۲، دورنگار: ۷۷۲۷۳۱۴

شابک دوره: ۵ - ۳۲ - ۵۶۰۰ - ۹۶۲ - ۹۷۸ ISBN: 978-964-5600-32-5

شابک جلد پنجم: ۲ - ۶۲ - ۵۶۰۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸ ISBN: 978-964-5600-62-2

فهرست مطالب

۹	 مقدمه چاپ اول
۱۱	 مقدمه چاپ نهم
۱۳	 تفسیر سوره زخرف
۱۵	 عصیت در زندگی قبیله‌ای
۱۷	 همبستگی طبقاتی در میان قریش
۱۸	 مبنای دوستیها
۲۳	 معنی «خلیل»
۲۴	 چند روایت
۳۰	 روح اسلام تسلیم است
	□
۳۵	 معاد جسمانی و روحانی
۴۱	 مرحوم حاج میرزا علی آقا شیرازی و غذای بهشتی
۴۴	 تعبیر «ارث» در قرآن
۴۷	 کیفر مجرمان
۴۸	 چرا بعضی از عذابها خالد است؟
۵۰	 عمل غیر مسلمان
۵۵	 دشمنی با حق
	□
۶۱	 حقیقت، غذای روح انسان
۶۲	 به کار بردن مکرها برای مبارزه با پیغمبر
۶۳	 لغت «ابرام»
۶۷	 ریشه فکر فرزند داشتن خدا
۶۸	 دو نظریه درباره «پرستش»
۶۹	 حدیثی از امام صادق (علیه السلام)

- ۷۱ تفاوت برهان و جدل
 ۷۲ مفهوم آیه اگر به شکل جدل باشد
 ۷۳ مفهوم آیه اگر به شکل برهان باشد

□

- ۸۱ شفاعت مثبت
 ۸۲ صلاحیت شفیع
 ۸۳ اجازه پروردگار برای شفاعت
 ۸۳ شرایط مشقوع له
 ۸۵ شفاعت منفی
 ۸۷ اثر داشتن و نه استقلال اسباب عالم
 ۸۹ لفظ «إِنْ شَاءَ اللَّهُ»
 ۹۱ عقیده جبر و عقیده تفویض
 ۹۲ امر بین امرین در نظام تکوین
 ۹۲ اعتقاد مشرکین درباره شفاعت
 ۹۵ شفاعت از آن خداست
 ۹۸ شفاعت به اذن خدا

- ۱۰۱ تفسیر سوره دخان
 ۱۰۳ تعبیر «فَرَّقَ» در قرآن
 ۱۰۵ یک تشبیه
 ۱۰۹ ریشه پرستش از نظر فروید
 ۱۱۱ رحمانیت خدا، علت ارسال رسل
 ۱۱۱ کلمه «رَبَّ»
 ۱۱۳ تربیت صحیح
 ۱۱۶ نبوت، شأنی از شؤون ربوبیت
 ۱۱۸ شک توأم با لعب
 ۱۱۹ اشراف الساعه

□

- ۱۲۴ کلمه «لعب»
 ۱۲۸ استدلال بر معاد از راه توحید

۱۳۲	قیامت، يوم الفصل
۱۳۴	کلمه «ولی» و «مولی»
	□
۱۳۸	درخت «طوبی»
۱۴۱	اعمال انسان میوه‌های وجود اوست
۱۴۴	درخت «زقوم»
۱۴۹	سخن سام‌تر درباره عصیان در مقابل خدا
۱۵۰	داستان گریه مزاحم
۱۵۲	فراموش کردن «خود»
۱۵۵	توجه اهل بهشت به کرامت بودن نعمتهای بهشتی
۱۵۷	تفسیر سوره جائیه
۱۵۹	تنزیل قرآن
۱۶۳	ایمان به غیب، اساس دعوت پیامبران
۱۶۵	عالم، کتاب حق تعالی
۱۶۸	آیه بودن انسان
۱۶۹	تمثیل مولوی
۱۷۱	گردش منظم شب و روز، آیه‌ای برای قدرت و حکمت پروردگار
۱۷۳	معنی سماء
	□
۱۷۸	کلمه «افک»
۱۷۹	استکبار بر خدا
۱۸۰	اصرار بر گناه صغیره
۱۸۲	منطق مسخره کردن
۱۸۳	کلمه «وراء»
۱۸۵	غرور و توهم مستکبران
۱۸۸	نظم و ترتیب در دستگاه خلقت
۱۹۰	یک نمونه
۱۹۳	اثر تفکر مادی و تفکر الهی

۱۹۷	تفسیر سوره فتح
۱۹۸	کلمه «شاهد»
۱۹۹	پیغمبر ﷺ شاهد است
۲۰۰	تبشیر و انداز، شوون دیگر مقام رسالت
۲۰۳	خدا را یاری کردن
۲۰۶	معنای «بیعت»
۲۱۱	عذم تراشی اعراب
۲۱۵	تفسیر سوره قمر
۲۱۶	آهنگ آیات
۲۱۹	انواع نعمتها
۲۲۱	ناسپاسی در مقابل نعمت «هدایت»
۲۲۲	ذکر نمونه از اقوام پیشین
۲۲۶	عذاب نازل بر قوم نوح
۲۳۰	منظور از آسان کردن قرآن
۲۳۳	آهنگ پذیری قرآن
	□
۲۳۷	ارتباط بین اعمال انسانها با حوادث عالم
۲۴۰	تکذیب قوم عاد و عذاب الهی
۲۴۱	مسئله نحوست ایام
۲۴۵	سعد و نحس ایام در روایات
۲۴۷	تطیّر
۲۴۹	خاطره‌ای از فریمان
۲۵۰	تفال آری، تطیّر نه
۲۵۱	تکذیب قوم ثمود و عذاب الهی
۲۵۷	فهرستها

مقدمه چاپ اول

«مدتی این مثنوی تأخیر شد»

از زمان چاپ جلد چهارم مجموعه «آشنایی با قرآن» مدت نسبتاً زیادی می‌گذرد و در این مدت توفیق انتشار جلد پنجم نصیب ما نمی‌شد تا امروز که به فضل خدا موفق به انتشار آن می‌گردیم. اینکه علت یا علل این تأخیر چه بوده است، این مقدمه مقام توضیح آن نیست، همین قدر اجمالاً قصور و حتی تقصیر خود در این امر را می‌پذیریم و از علاقه‌مندان و شیفتگان آثار استاد شهید پوزش می‌طلبیم و بر آنیم که با سرعت بخشیدن به انتشار آثار جدید آن متفکر گرانقدر این قصور را جبران نماییم.

جلد پنجم آشنایی با قرآن مشتمل است بر تفسیر بخشی از سوره‌های زخرف، دخان، جائیه، فتح و قمر توسط استاد شهید آیه‌الله مطهری در سلسله جلسات هفتگی تفسیر که سالها در منطقه قلعهک تهران در منازل برخی افراد متدین برقرار بوده است. این جلسات تاریخ دیرینی دارد و ابتدا سخنران آن مرحوم حجة الاسلام دکتر محمدابراهیم آیتی رضوان الله علیه (دوست صمیمی استاد شهید) بوده‌اند و پس از رحلت جانگداز آن مرحوم در یک حادثه رانندگی - که می‌خواست سگی را زیر نگیرد - جلسات مذکور توسط استاد مطهری ادامه یافت و تا زمان شهادت ایشان برقرار بود. از قرار مسموع بیش از نیمی از قرآن در این جلسات توسط استاد شهید تفسیر شده است ولی از آنجا که تنها در سالهای آخر اقدام به ضبط سخنرانها می‌شد نوار بخشی از آنها در دست نیست و در سلسله نوارهای موجود نیز - که از تفسیر سوره زخرف آغاز می‌شود - در نوارهای اول (تا تفسیر سوره ملک) افتادگیهایی به چشم می‌خورد. با

اینهمه آنچه تفسیر قرآن از استاد شهید باقی مانده است گنجینه‌ای ارزشمند از معارف اسلامی و بسیار مغتنم است، گرچه افسوس می‌خوریم که ای کاش نوار تمام جلسات تفسیر قرآن استاد شهید موجود بود!

بیان آن اسلام‌شناس گرانقدر در این تفاسیر همانند بیان ایشان در سایر عرصه‌های معارف اسلامی، از یک سو غنی و پربار است و از سوی دیگر شیوا و روان، به طوری که برای بیشتر اقشار جامعه قابل استفاده است. شاید بتوان سبک استاد را به «سهل و ممتنع» توصیف کرد.

در تنظیم این مجموعه صرفاً به نظم بخشیدن به عبارات اکتفا شده و حالت گفتاری مطالب حفظ شده است و هیچ‌گونه دخل و تصرفی در مطالب احتاد صورت نگرفته است و اگر در جایی نیاز به اضافه شدن کلمه یا عبارتی بوده است آن کلمه یا عبارت داخل کروش قرار گرفته است. مطالعه این کتاب برای عارف و عامی سودمند و فرح‌زاست و گامی است در جهت مبارزه با مهجور ماندن قرآن کریم در جامعه مسلمین، همان چیزی که استاد شهید در آثار خود بارها بر آن تأکید ورزیده‌اند.

از جناب آقای محمد کوکب که باربینی بعد از تنظیم و نیز تصحیح چاپی و استخراج فهرست مطالب این کتاب را به نحو شایسته انجام دادند سپاسگزاریم. امید است مجلدات بعدی این مجموعه با سرعت بیشتر از چاپ خارج شود و بدین وسیله بخش کوچکی از دین خود نسبت به آن متفکر شهید و آن پاره تن و حاصل عمر امام خمینی (ره) را ادا کرده و گامی در جهت غنای فرهنگی انقلاب اسلامی برداشته باشیم.

۱۳۷۵/۷/۱۵

سید محمد تقی
معاونت فرهنگی و اجتماعی
اداره اساتید

مقدمه چاپ نهم

استقبال خوب از مجموعه آشنایی با قرآن ما را بر آن داشت که برای چاپ جدید این مجلد یک بار بازبینی و از نو حروفچینی گردد و عناوین لازم در متن کتاب وارد شود. طبعاً برخی نقصها از قبیل غلطهای تایپی و غیره نیز مرتفع گردید و البته این کتاب برای درج در مجموعه آثار ۲۶ نیز آماده شد. فهرستهای آخر کتاب نیز که چاپهای قبل فاقد آن بود اضافه گردید. لذا این کتاب در این چاپ با کیفیت بهتر و مزایای بیشتری منتشر می شود. امید است که مورد قبول و پسند علاقه مندان آثار آن اسلام شناس عظیم الشان خصوصاً علاقه مندان دوره آشنایی با قرآن واقع شود. از خدای تعالی توفیق بیشتر مسألت می کنیم.

۳۰ آذر ۱۳۸۶

برابر با

۱۰ ذیحجه ۱۴۲۸

سید محمد تقی
موسوی خراسانی